

9. Klager over Rigsadvokatens afgørelser som 1. instans i sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning

9.1. Gældende ret

Ved en ændring af retsplejeloven (lov nr. 393 af 14. juni 1995) gennemførtes et to-instansprincip for anklagemyndighedens afgørelser om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, jf. retsplejelovens kapitel 93 a. Ordningen indebærer bl.a., at langt hovedparten af de sager, der i dag rejses om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, afgøres af de regionale statsadvokater i første instans med rekurs til Rigsadvokaten, hvorefter afgørelsen ikke kan påklages yderligere. Det drejer sig om de krav, der rejses på baggrund af retsplejelovens §§ 1018 a-d, jf. lovens § 1018 e, stk. 1, 1. pkt.

Det følger af retsplejelovens § 1018 e, stk. 1, 2. pkt., at justitsministeren kan fastsætte, at nærmere angivne sager skal forelægges for Rigsadvokaten eller justitsministeren til afgørelse. Efter fast praksis afgør Rigsadvokaten således erstatningskrav, der rejses på baggrund af dansk rets almindelige erstatningsregler, jf. retsplejelovens § 1018 h, med klageadgang til justitsministeren. Det samme gælder for erstatningskrav efter retsplejelovens §§ 1018 a-d, der ikke er reguleret af Rigsadvokatens årlige meddelelse om erstatning, samt sager, hvor der agtes ydet erstatning med større beløb end fastsat i meddelelsen. Hertil kommer erstatningskrav efter retsplejelovens §§ 1018 a-d, som er omfattet af den årlige meddelelse, men som rejser spørgsmål af principiel karakter, eller hvor der foreligger særlige omstændigheder. Hvis statsadvokaten i øvrigt træffer afgørelse efter sagens forelæggelse for Rigsadvokaten, anses første instans afgørelsen tilsvarende for at være truffet af Rigsadvokaten, således at sagen kan påklages til justitsministeren.

Efter retsplejelovens § 1018 f, stk. 1, er der ud fra hensynet til den erstatningssøgende fastsat en særlig nem og hurtig adgang til at få den administrative afgørelse om afslag på erstatning indbragt for domstolene. Det er herefter statsadvokaten, der på begæring fra den erstatningssøgende indbringer sagen for domstolene. Adgangen til at få sagen indbragt for domstolene efter disse regler må dog i alle tilfælde afvente rekursmyndighedens behandling af sagen.

9.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet har som led i interne ressourcemæssige og administrative overvejelser vurderet hensigtsmæssigheden af den nuværende klageadgang, herunder navnlig om retssikkerhedsmæssige eller an-

dre hensyn til den erstatningssøgende nødvendiggør en bevarelse af klageadgangen til justitsministeren i de erstatningssager i anledning af strafferetlig forfølgning, der i dag forelægges ministeren som rekursmyndighed.

Justitsministeriet har herved fundet, at de nævnte hensyn taler for at afskære klageadgangen til justitsministeren. Ministeriet lægger herved vægt på, at Rigsadvokaten, der i forvejen – bl.a. gennem sine årlige meddelelser – samler praksis og fastlægger generelle retningslinier for anklagemyndighedens behandling af erstatningskrav efter retsplejelovens kapitel 93 a, med en sådan ordning vil blive øverste instans for samtlige krav om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Ministeriet lægger endvidere vægt på den erstatningssøgendes særligt nemme adgang til domstolsprøvelse af den administrative afgørelse om afslag på erstatning, jf. retsplejelovens § 1018 f, stk. 1.

Justitsministeriet har på baggrund af Rigsadvokatens høringssvar foretaget en ændring i forhold til det udkast til lovforslag, der blev sendt i høring. Rigsadvokaten har i høringssvaret foreslået, at der gennemføres en ændring af kompetencefordelingen mellem statsadvokaterne og Rigsadvokaten, således at statsadvokaterne som udgangspunkt tillægges kompetencen til at træffe afgørelse i 1. instans i alle sager om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a. Det vil betyde, at afgørelse om erstatning efter 1018 h, der i dag forelægges Rigsadvokaten til afgørelse, fremover som udgangspunkt vil kunne afgøres af statsadvokaterne som 1. instans. Rigsadvokaten har i den forbindelse bl.a. henvist til, at 2-instansprincippet på denne måde vil kunne bevares i vidt omfang.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Rigsadvokatens forslag, idet ministeriet finder det ubetænkeligt at lade statsadvokaterne træffe afgørelse i 1. instans om erstatning efter § 1018 h. Det bemærkes, at Justitsministeriet i forbindelse med ændringen vil revidere de gældende forskrifter om forelæggelse af visse typer sager, f.eks. således at krav om erstatning efter § 1018 h over en vis størrelse skal forelægges for Rigsadvokaten til afgørelse.

Muligheden for at påklage Rigsadvokatens afgørelser om aktindsigt afskæres ikke ved dette lovforslag, jf. § 1018 e, stk. 6.

Det tilføjes, at den foreslåede regel om klagebe- grænsning ikke afskærer Justitsministeriet fra – som tilsynsmyndighed – at gribe ind i konkrete sager, hvis den underordnede anklagemyndighed har truffet en forkert afgørelse eller begået grovere sagsbehandlingsfejl.